

QP CODE: 123003

Reg. No.

**First Professional BAMS Degree Supplementary Examinations
November 2023**

**Sanskrit
(2016 Scheme)**

Time: 3 Hours

Total marks:100

- Answer all questions to the point neatly and legibly • Do not leave any blank pages between answers • Indicate the question number correctly for the answer in the margin space
- Answer all parts of a single question together • Leave sufficient space between answers

व्याख्यातः

(2x10=20)

1. सोदाहरणं सूत्राणि व्याख्यात :

- आधारोऽधिकरणम् • हलन्त्यम् • सुप्तिङन्तं पदम् • कर्तुरीप्सिततमं कर्म

2. श्लोकानां पदच्छेद- पदार्थ - अन्वय सारान् लिखत :

- इन्द्रियार्थेष्वंप्रसिगौरवं जृम्भणं क्लमः । • निद्रानाशोऽनिलात् पित्तान्मनस्तापात् क्षयादपि ।
निद्रार्तस्येव यस्येहा तस्य तन्द्रां विनिर्दिशेत् ॥ सम्भवत्यभिघाताच्च प्रत्यनीकैः प्रशाम्यति ॥
- वृक्षाद्यथाप्रहतात् क्षीरिणः क्षीरमावहेत् । • अशितं खादितं पीतं लीढं कोष्ठगतं नृणाम् ।
मांसादेवं क्षतात् क्षिप्रं शोणितं संप्रसिच्यते ॥ तज्जीर्यति यथाकालं शोषितं पित्ततेजसा ॥

अधोनिर्देशानुसारं समाधत्तः

(10x5=50)

3. अधोरेखाङ्कितानां विभक्तिसाधुत्वं प्रदर्शयत :

- गां दोग्धिपयः • मातुः स्मरति • रामेण बाणेन हतो बालिः
- दैत्येभ्यो हरिः अलम् । • प्रजाभ्यः स्वस्ति ।

4. अधोदत्तानां वाक्यानां अशुद्धिपरिहारं कुरुत :

- ग्रामस्य परितः वृक्षाः सन्ति । • सः फलौ खादतः । • सः पुस्तकानि पठन्ति ।
- अहं विद्यालयं गच्छति । • रामस्य विना सीता न अस्ति ।

5. आङ्गलभाषायाम् अथवा मलयालभाषायाम् अनुवादयतः

कस्मिंश्चिदधिष्ठाने चत्वारो ब्राह्मणाः परस्परं मित्रत्वमापन्नाः वसन्ति स्म । बालभावे तेषां मतिरजायत । देशान्तरं गत्वा विद्यायाः उपार्जनं क्रियते इति । अथ अन्यस्मिन् दिवसे विद्योपार्जनार्थं कान्यकुब्जं गताः । तत्र स्थित्वा एव द्वादशवर्षाणि यावदेकचित्तया विद्याकुशलाः ते सर्वे सञ्जाताः ।

6. संस्कृतभाषायाम् अनुवादयत :

- He goes to the temple
- she studies in the night
- I eat two times in a day.
- Both of them play in the ground
- Among them one was intelligent

7. विभक्त्यन्तरूपाणि लिखतः

- हरिः(इकारान्तः पुल्लिङ्गः) • रामः(अकारान्तः पुल्लिङ्गः)

8. टिप्पण्यौ लिखत :

- चिकित्सामाहात्म्यम् • जलम्

9. संस्कृतभाषायाम् उत्तरं लिखतः

- निदाने श्रेष्ठः कः ? • देवभिषजौ कौ ? • चत्वारि दानानि कानि ?
- महर्षिभिः किमर्थं आयुर्वेदः प्रकाशितः ? • भोजनान्ते वारि कथं भवति ?

(P.T.O)

10. व्याख्यातः

- आत्मानमेव मन्येत कर्तारं सुखदुःखयोः ।
तस्माच्छ्रेयस्करं मार्गं प्रतिपद्येत न त्रसेत् ॥
- नैर्मल्यं भावशुद्धिश्च विना स्नानं युज्यते ।
तस्मात्कार्यविशुद्ध्यर्थं स्नानमादौ विधीयते ॥

11. सूचितकथां संगृह्य संस्कृतभाषायां लिखतः

- वरं बुद्धिर्न सा विद्या विद्यायाः बुद्धिरुत्तमा ।
बुद्धिहीनाः विनश्यन्ति यथा ते मूर्खब्राह्मणाः ॥

12. सन्दर्भमुक्त्वा आशयं विशदयतः

- ऋते समुद्रादन्यः को बिभर्ति बडवानलम् ॥
- राजद्वारे श्मशाने च यस्तिष्ठति स बान्धवः ॥

उत्तरं लिखत

(10x3=30)

13. सन्धिं /सन्धिविच्छेदं च कुरुतः

- गङ्गा + उदकम्
- श्री + ईशः
- शिवः + वन्द्यः
- सच्चित्
- सन्नच्युतः
- उपेन्द्रः

14. विग्रहवाक्यम्/समस्तपदं च लिखत :

- कुत्सितः पुरुषः
- न विद्यते पुत्रो यस्य सः
- विष्णोः पश्चात्
- अब्राह्मणः
- नीलोत्पलम्
- मातापितरौ

15. धातुरूपाणि लिखत :

- पठिष्यति
- वन्दते

16. प्रयोगं विपरिणमयत :

- सः क्षीरं पिबति ।
- तेन विद्यालयः गम्यते ।
- बालः क्षीरं पिबति

17. अधोरेखाङ्किते पदस्य प्रत्ययः कोष्ठात् निधार्य लिखतः

- जानुभ्यां अवनिङ्गत्वा श्लोकं अपठत् । (क्त क्त्वा क्तवतु)
- नकुलं व्यापाद्य प्रलम्पन्ति स्म । (यत् ल्यप् तव्यत्)
- मणिभद्रः सुप्तः चिन्तितवान् । (क्तवतु, क्त, शतृ)

18. सन्धिं कुरुतः

- वेष्टितान् + च
- खलु + एवम्
- तद् + जीर्यति

19. सन्धिविच्छेदं कुरुतः

- चैव
- स्यादधोमुखम्
- पथाच्छुक्रम्

20. विग्रहवाक्यं लिखत ।

- रक्तमोक्षः
- अनुत्साहः
- मांसधरा

21. अर्थं लिखतः

- शोणितम्
- कृशः
- प्रच्युतम्
- ध्रुवम्
- ब्रीहिः
- सरक्तम्

22. अधोरेखाङ्कितानां पदानाम् अन्त-लिङ्ग-विभक्ति-वचनानि निर्दिशतः

- यथा पयसि सर्पिः तथा शुक्रम् नृणाम् । ।
- सर्वप्राणिनां सर्वशरीरव्यापिणि शुक्रधराकला ।
- लक्ष्म्या सेवितः ।
